

A close-up, high-contrast photograph of a Black man's face. He has a thick, dark beard and mustache. His eyes are a striking, light blue color, looking slightly to the left. The lighting is dramatic, highlighting the texture of his skin and the intensity of his gaze. The background is dark and out of focus.

**BABAH TARAWALLY**

**DE  
GOD MET  
DE BLAUWE  
OGEN**

ROMAN

ten have

Babah Tarawally

De god met  
de blauwe ogen

th ten have

I

Den Haag en Levuma, 1995-1997

# I

Ik zwijg niet langer.

*Ik ben Ilaja Sandopla Jaweh. Ik ben het duivelskind van Levuma en ik ben verliefd op Femke.*

*Ik heb wel eerder korte relaties gehad maar nog nooit heb ik zo'n vlam gevoeld als nu bij Femke. We zijn dik bevriend maar dat heeft nog niet geleid tot een eerste ontmoeting. Ons prille contact is namelijk ontstaan via internet, waar ik me, wanhopig op zoek naar liefde, heb laten registreren bij een interculturele datingsite. Ik moest mijn volledige profiel opgeven, waarin ik me natuurlijk van mijn beste kant heb laten zien, en uiteindelijk is door de computer een match gemaakt. Ik weet niet welk van mijn opgegeven eigenschappen de uiteindelijke doorslag heeft gegeven, maar zelf ga ik er maar van uit dat het mijn doortastendheid is geweest. Zo zie ik mezelf namelijk graag. Eerlijk en doortastend. Vrienden omschrijven me als alert, slim, intelligent, breed georiënteerd, een bouwer aan relaties en een doorzetter die van elk nadeel een voordeel weet te maken. Met dat profiel kan ik wel leven, alleen schrijf ik mezelf ook een beetje brutaliteit met de instelling van een overlever toe. Een onontbeerlijke eigenschap in een land van het individu. De computer heeft mij dus gekoppeld aan Femke de Wilde. Volgens haar profiel 'een open, spontane, eerlijke dame, die op zoek is naar multiculturele spanning'. Dat zinnetje heb ik wel tien keer opnieuw gelezen. Multiculturele spanning, wat zou ze daarmee bedoelen? Volgens de computer zijn wij de ideale match. Ik twijfel uiteraard niet aan de mening van de computer, aangezien ik zijn kennisniveau vergelijk*

met dat van Shaway. En Shaway heeft altijd gelijk. Dus de match zal ongetwijfeld de ideale match zijn. Dus multiculturele spanning kan en wil ik haar bieden, al weet ik nog niet hoe! Wellicht kunt U mij hierbij helpen. Ik wend me tot U, in afwezigheid van Shaway, de opperbevelhebber van alle goden in Levuma. Na onze eerste digitale ontmoeting waren we beiden 'totaal van de kaart'. Althans ik ga ervan uit dat Femke hetzelfde voelde als ik omdat onze e-mailuitwisseling al gauw heeft geleid tot een eerste telefoongesprek, dat meteen drie uur duurde. Femke voldeed, voor zover ik kon vaststellen, helemaal aan het profiel dat de computer van haar had geschetst. Ze was heel aardig en open aan de telefoon en ik voelde de eerdere spanning direct van me afglijden. Ze praat me de oren van mijn hoofd. Net als in haar ellenlange e-mails vertelt ze me openhartig over haar leven. Ook over gevoelige en moeilijke zaken. Soms denk ik dat we elkaar al een heel leven kennen, in plaats van vier e-mails en een telefoongesprek lang. Femke heeft voornamelijk veel moeite zich los te rukken van haar vaders dictatoriale, stellige en alleswetende gedrag. Ik begrijp haar daarin niet helemaal, want waar ik vandaan kom zijn dit juist de kwaliteiten die een vader tot een vader maken. Bij het ontbreken van deze eigenschappen noemen we deze persoon een humpui: een vrouw voorzien van slechts een mannelijk stuk gereedschap. Toch ben ik gewoon naar haar blijven luisteren en probeer ik te zien en te voelen wat ze me vertelt. En al begrijp ik haar niet altijd, ik vind het heerlijk om naar haar stem te luisteren. Soms kan ik niet geloven dat ik contact heb met een witte vrouw.

Ik voel nu al liefde, al heb ik haar nog helemaal niet gezien. Ze is vast mooi, iemand die zo open is moet gewoon mooi zijn. Ze is me nu al helemaal vertrouwd en ze is op zoek naar multiculturele spanning. Al heb ik haar nog niet durven vragen wat ze daarmee precies bedoelt. Door Femkes open houding durf ik ook meer over mezelf te vertellen. Ze luistert met volle aandacht naar me en stelt me veel vragen. Ik voel me op mijn gemak bij haar en laat me makkelijk gaan. Ik denk dat ze het gevoel heeft alles over me te weten, toch zijn er ook een heleboel dingen die ik haar niet kan of durf te vertellen. Hoe kan ik de vrouw die mijn hart in vuur en vlam heeft gezet en mij vertrouwt, vertellen dat ik een duivelskind ben?

Ik vertel U dit allemaal omdat U hoog en groot bent en ik U machtig acht. U bent in mijn ogen geen geheim en Uw zicht gaat verder dan mijn ogen reiken. In het land waar ik vandaan kom vervult Shaway de taak van boodschapper van

*de allerhoogste: God Almachtig. Hier in Nederland kan ik Shaway niet bereiken en daarom richt ik mij tot U. Op de grond heb ik bij de bodem van Uw kracht, een plastic tasje met frites, geroosterde kip en mayonaise neergezet. Ik weet niet of u hiervan houdt maar het is bedoeld als offer voor uw diensten. Shaway houdt van yebeh, een stampot van bakbanaan, zoete aardappel en cassave. Helaas kan ik dat hier niet maken en aangezien U Nederlands bent, gok ik erop dat U van patat houdt. Shaway heeft mijn offers altijd geaccepteerd. Nooit heb ik in Levuma een restje eten teruggevonden bij de wortels van deze gigantische boom. Ik hoop dat U mijn offer ook wilt accepteren en bedank U voor Uw luisterend oor.*

Ik sta met mijn hoofd in mijn nek omhoog te turen naar het bovenste gedeelte van de scherp gepunte toren. Ik hoor sissende geluiden die schietend de lucht in blazen in de richting van de Schepper. Een aangename rilling gaat door mijn lijf. Ik krijg rare kriebels in mijn buik, die ik alleen voel als ik aan Femke denk. Maar nu denk ik niet aan Femke.

Even word ik me weer bewust van de reden van mijn bezoek. Langzaam ga ik op de grond zitten met mijn armen en benen in de lotushouding. Het is vroeg en best wel fris voor de tijd van het jaar. De stad slaapt nog. Af en toe snurken zachtjes de ondergrondse trams en de binnenkomende treinen op het nabijgelegen Centraal Station. Ik kijk om mij heen. Op wat slaperige voetgangers en een scharrelende zwerver na is het stil op het plein. Bij de ingang van het kolossale gebouw dat ik heb gekozen als vervanger van Shaway, huppelt een groep Japanners met Kodak-camera's in hun handen. Ze zijn op zoek naar een geschikte positie om foto's van het gebouw te nemen. Zij zijn er vroeg bij vandaag, die toeristen. Waarschijnlijk hebben ze een druk programma af te werken, denk ik, terwijl ik mijn blik weer naar de top van de scherp gepunte toren laat gaan. Ik zie de wolken die als een draaimolen rond het gebouw cirkelen. De aangename rillingen in mijn lijf herhalen zich als weeën. Ik sluit mijn ogen en voel de kracht van de fundering onder mijn lendenen omhoogkruipen. Mijn

hele lichaam wordt plots verwarmd en even voel ik me heel dicht bij God de Almachtige. Ik voel zijn warme adem over mij heen glijden en ik absorbeer zijn kracht. Ik voel me verbonden en weet dat het gebouw mijn offer heeft geaccepteerd. Als ik mijn ogen opendoe zie ik ineens dat de wolken zijn verdwenen en de zon is gaan schijnen. Vervolgens laat ik mijn ogen zakken naar mijn offertasje met patat en kip en ik zie dat het tasje weg is. Ik voel mij dankbaar.

Nadat ik mijn verhaal heb afgerond sta ik snel op en kijk verschrikt om mij heen. Het is ineens een stuk drukker geworden op het plein. Ik zie allemaal mensen haastig lopen met koffertjes en handtassen op weg naar hun werk. De groep Japanners is nergens meer te bekennen, ongetwijfeld met hun te drukke programma op weg naar de volgende attractie. En de zwerver ligt op een bankje te slapen met naast zich de resten van een afgekloven kippenbout. Ik besluit om terug te gaan naar het asielzoekerscentrum.

## 2

De Afrikaanse asielzoekers noemen het dertien verdiepingen tellende gebouw van het AZC in Den Haag 'het hydrocentrum'. Dit refereert aan een waterkrachtcentrale die nooit opdroogt. Ook het AZC zal nooit opdrogen, altijd blijven er mensen uit allerlei landen komen om hun geluk te beproeven of hun ongeluk af te wenden.

Alusine, Akmed en ik bewonen kamer 312 van de tiende verdieping van het oude ziekenhuiscomplex. Mijn eerste kennismaking met deze twee mannen zal ik nooit vergeten. Ik werd door Wytske, mijn begeleidster van het AZC, aan hen voorgesteld met de woorden: 'Je deelt deze kamer met deze heren.'

Ik kon niet geloven dat we met z'n drieën deze kleine kamer van vier bij vier meter moesten delen. Als een verloren ziel bekeek ik mijn nieuwe vertrek, dat volgestouwd was met spulletjes. Ik wierp een blik op mijn kamergenoten en voelde me als een sardientje in een blik. Er stonden drie bedden, waarvan er twee leken op verhuishagens, zo volgepropt met rommel waren ze. Overal lagen kleren, vieze sokken en ondergoed, en op Alusines bed lag een bord met restjes frites en een afgekloven kippenbotje. Al bij binnenkomst kwam me een walm van knoflook tegemoet. Elke muur was behangen met posters. Het enige kale stukje muur was boven het mij toegewezen lege bed. Aan de muur van Alusine hingen een



poster van Rambo – *First Blood Part 2* – en een paar kledingstukken aan spijkers. Aan de kant van Akmed hingen foto's van zijn familie, een kunstzinnige poster met koranverzen in decoratief Arabisch schrift en een keurig gestreken militair uniform.

Wytske wees me een metalen bed, dat met de nodige fantasie enigszins op een hangmat leek. Op het matras lagen een wollen deken, een extra laken, een nylon tas, een kussen, een mok, een vork, een lepel, een bord en een formulier dat ik moest invullen – hierop moest ik aangeven dat ik deze voorwerpen had ontvangen en dat ik toestemming gaf dat in geval van vermissing of schade een bedrag van mijn wekelijkse zakgeld zou worden ingehouden. Ik tekende het formulier keurig op de stippellijntjes, niet wetende wat ik eigenlijk tekende, en ik overhandigde het papier aan Wytske, die ongeduldig stond te wachten. 'Succes!' zei ze en ze snelde de deur uit.

Akmed en Alusine, twee kleine mannen met treurige blikken, zaten op hun bed naar *Tom en Jerry* te kijken. Het kleine televisietoestel hing boven de deur. Je zou denken dat ze mij wel hadden zien binnenkomen, maar ze waren zo ingespannen naar de tv aan het kijken dat ze mij in eerste instantie geen blik waardig keurden. Ik ging dus maar op mijn bed zitten en volgde hun voorbeeld. Ik ging ervan uit dat men in deze nieuwe wereld niet van praten hield, dus behalve de televisiegeluiden hoorde ik geen stemmen. De twee mannen stonden alleen op om zich net als Tom even uit te rekken, om daarna weer te gaan zitten kijken. De televisiekat maakte meer bewegingen en lawaai dan de twee mannen bij elkaar. Af en toe gleed hun blik met een soort medelijden over me heen maar ze zeiden niets.

Op een gegeven moment hield ik de stilte niet meer uit en vroeg: 'Gebeurt hier niets anders dan naar die stomme beelden kijken?'

Mijn vraag was niet speciaal tot iemand gericht, maar het was

Alusine die antwoordde: 'We staan in dit godvergeten oord op om weer te gaan zitten en als het je niet bevalt moet je maar teruggaan naar waar je vandaan komt'.

Ik schrok van zijn opmerking en richtte mijn blik tot Akmed, die drie keer op zijn voorhoofd tikte. Door dit kleine universele gebaar was een band geschapen en ik begreep direct dat ik Alusine beter met rust kon laten.

Toen het programma eindelijk was afgelopen, veranderde de houding van Alusine. Hij stond abrupt op en sloeg hard met zijn blote hand tegen de betonnen muur. Alsof dat niet genoeg was, gaf hij er ook nog eens een karatetrap tegen. Hij riep: 'Welkom in het land van de kakkerlakken!'

Ik kromp in elkaar. Vervolgens keek ik naar Akmed en die legde zijn vinger op zijn lippen. Ik volgde Akmeds advies en zei geen woord meer.

Maar Alusine liep naar me toe en gaf me een hand. 'Welkom in de asielprocedure, bro, het zal tien of meer jaar van je leven duren voordat je weet of je wel of niet in Nederland mag blijven. Dus je hebt nog even!'

Ik keek hem met grote ogen aan.

Alsof hij eraan gewend was dat niemand iets tegen hem zei, wachtte hij mijn reactie niet af en ging fluitend de deur uit.

Akmed, die al die tijd teruggetrokken op zijn bed had gelegen, zag ik langzaam ontdooien. Hij keek me aan en schudde machteloos zijn hoofd. 'Blijf vooral uit zijn buurt als de maan jong is,' zei hij alvorens hij de afstandsbediening van Alusines bed pakte en op zijn eigen bed de zender Al Jazeera zocht.

Alusine is net als ik een Sierra Leonees. Hoewel hij er erg volwassen uitziet, weet ik zonder twijfel dat hij net oud genoeg is om zijn eigen akker en boerderij te bezitten en een vrouw te trouwen. Hij heeft een glanzende, gitzwarte huid die hij glad en soepel houdt door zich elke dag met olie in te smeren. Hij is met zijn 1,62 m iets kleiner dan ik, maar zijn priemende, stren-

ge ogen doen dat verschil teniet. Hij heeft net als ik een platte, brede neus en volle lippen. Als hij praat zie je zijn witte tanden als de kaken van een haai uiteengaan. Hij heeft een groot hoofd, dat niet in verhouding staat tot zijn lichaam. Hij moet veel hersenen hebben, maar die worden jammer genoeg onvoldoende gevoed om ze goed te kunnen gebruiken – zijn dunne lichaam is niet sterk genoeg om al dat bloed naar zijn hoofd te pompen, waardoor zijn hoofd los van zijn lichaam lijkt te schommelen als hij loopt, net alsof zijn hoofd te zwaar is om op te tillen. Maar vergis je niet, hij is een jongen met wie je geen ruzie moet krijgen. Als ex-kindsoldaat in Sierra Leone staat hij bekend als kolonel Allahsin, de man die talloze handen van onschuldige burgers met een kapmes heeft afgehakt, iets wat ik pas later hoorde.

Akmed komt uit Irak. Hij was soldaat tijdens de Golfoorlog en behoorde tot de beruchte elitetroepen van Saddam Hoessein. Hij is een zwijgzame man en volgens Alusine heeft hij wekelijks een afspraak met de psychiater omdat hij contacten onderhoudt met ‘onzichtbare vrienden’ – hij handelt naar hun wensen, waarbij hij recentelijk naakt de straat op werd gestuurd om oude kaas te halen in de supermarkt.

Akmed en Alusine maken vaak ruzie. Tijdens een woordenwisseling werd Akmed zo kwaad dat hij een stukje van zijn verleden blootgaf. Hij wilde waarschijnlijk indruk maken op Alusine of hem op z'n plaats zetten, en daarom vertelde hij dat hij had gevochten in zowel de Golfoorlog als de oorlog tegen Iran. Hij vertelde met trots hoe hij Amerikaanse gevechtsvliegtuigen had neergehaald met grote raketinstallaties. Alusine, niet snel van zijn stuk gebracht, was niet onder de indruk. Hij vond dat zo'n mager iel mannetje als Akmed nooit zoveel eer op zijn naam zou kunnen schrijven. 'In Sierra Leone zou je mijn loopjongetje zijn dat de kogelboxen van mijn kalasjnikov draagt,' zei Alusine. Akmed werd zo boos dat hij stampvoetend en in het Arabisch vloekend de kamer uit liep. Ik hou me altijd verre van hun woordenwisselingen en hun zogenaamd impo-

nerende gedrag. Soms heb ik het idee dat ik in een kippenhok woon met net te veel hanen die de macht willen grijpen.

Alusine slaat vaak ruiten in. Met name bushokjes moeten eraan geloven als hij in een boze bui is. Een keer liep ik met hem op straat en kwamen we bij een bushokje een groepje Nederlandse jongens tegen die een beetje begonnen te schelden. Ik laat me meestal niet kennen en loop gewoon door; denkend dat ze niet beter weten. Alusine daarentegen bedenkt zich geen twee keer. Hij hield zijn pas in en ik zag hem verstrakken. Hij draaide zich met fijngeknepen ogen om en liep dreigend op het kleine groepje af. Voor iedereen goed en wel in de gaten had wat er aan de hand was, had Alusine met een geweldige karatetrap het bushokje in elkaar getrapt. Het glas versplinterde in miljoenen stukjes over de jongens heen, die net als ik van schrik hard wegrenden. In Afrika kon hij zijn irritatie van zich af schieten, maar omdat hij hier geen geweer heeft, probeert hij al het breekbare glas kapot te slaan. Dat lucht hem op en treft doel bij degenen die tegen hem zijn. En dat is volgens Alusine heel Nederland.

's Nachts vecht hij in zijn slaap en geeft hij opdracht aan zijn mannen om de vijand te doden. Hij schreeuwt soms: *'Front one attaaack and front two bombaaard and kill the baaastards!*' En daarna hoor ik hem keihard gillen. Als hij wakker wordt durft hij nauwelijks opnieuw te gaan slapen. Ik heb hem, toen hij mij voor de zoveelste keer uit mijn slaap had geschreeuwd, een keer wakker gemaakt en verteld wat hij allemaal had gezegd en geroepen. Waarschijnlijk was hij nog te versuft van de slaap, want zijn stoere houding had hij laten varen. Hij keek angstig en snikte als een kind dat hij bang was om te gaan slapen. Hij biechtte op dat slapen voor hem een voortzetting van de burgeroorlog in Sierra Leone betekende. Ik had medelijden met hem maar kon weinig doen. Ik gaf hem een klopje op zijn schouder en zei dat hij nu veilig in Nederland was. Vervolgens liep ik terug naar mijn eigen bed, waar ik de slaap niet meer

kon vatten omdat ik Alusine zachtjes hoorde snikken en Akmed het geluid van een knorrend nijlpaard hoorde imiteren.

Volgens Akmed is de werkelijke leeftijd van Alusine vijftien jaar maar vraagt hij asiel aan als volwassen man van eenentwintig.

Tijdens een van mijn korte gesprekken met Akmed vertelde hij mij over de procedure van Alusine. ‘Hij gebruikt de identiteit van zijn oudere broer om asiel aan te vragen,’ zei hij.

‘Hoe weet jij dat?’ vroeg ik hem.

‘We hebben voordat jij kwam veel met elkaar gesproken en hij heeft me alles over zijn verleden en de procedure in Nederland verteld, alleen nu weigert hij met me te praten.’

‘Je hebt zijn verhaal zeker doorverteld aan een ander?’

‘Absoluut niet, ik zweer het je, *wallah*,’ zei hij nadrukkelijk wijzend naar de hemel.

‘Maar je vertelt het mij nu toch ook?’ zei ik.

‘Hè, Ilaja, dat is anders. Ik vertrouw je, je bent mijn broer, toch?’ Ik antwoordde hem niet.

Ik hou mijn mening over Alusine en Akmed en de vele andere kwesties liever voor me. Zo denk ik minder vijanden te maken, alhoewel dit me niet altijd in dank wordt afgenomen door mijn kamergenoten. Ik probeer me zo goed mogelijk aan te passen aan het leven in het asielzoekerscentrum en de Nederlandse cultuur. Ik wil me snel de Nederlandse taal en de voor mij rare gebruiken eigen maken. Dit stuit op onbegrip bij Alusine en Akmed. Zij hebben veel meer moeite met hun aanpassing, terwijl ze hier al veel langer zijn. Ik krijg niet de indruk dat ze erg veel moeite doen om zich Nederlands te voelen – ze zitten constant voor de tv naar *Tom en Jerry* te kijken.

# DE GOD MET DE BLAUWE OGEN IS EEN AANGRIJPEND VERHAAL OVER IDENTITEIT, LIEFDE EN DE ONVERMIJDELIJKE ZOEKTOCHT NAAR ZELFACCEPTATIE.

Ilaja Sandopla Jaweh, een vijftienjarige jongen uit Sierra Leone, ondergaat in Nederland de hele administratieve procedure als asielzoeker, met het moeilijke leven in het opvangcentrum, de verveling, het lange wachten en de angst om alsnog afgewezen te worden. Hij is vastberaden om te ontsnappen aan zijn asielleven, terwijl zijn vrienden in het asielzoekerscentrum hem met beide voeten in een andere realiteit houden. Zijn pad kruist dat van Femke, een Nederlandse tiener op zoek naar 'multiculturele spanning' in haar weelderige bestaan.

Wanneer Ilaja eindelijk zijn verblijfsvergunning krijgt, zet hij alles op alles om zich naadloos aan te passen aan zijn nieuwe omgeving als een doorsnee Nederlandse student. Maar onbewust drijft dit hem juist weg van zijn grote liefde. Terwijl hij worstelt met innerlijke conflicten, blijft een beklemmende voorspelling uit zijn geboortedorp hem achtervolgen, waardoor zijn noodlot onvermijdelijk lijkt.

**Babah Tarawally** is schrijver en columnist bij Trouw. Eerder verschenen van hem *Gevangen in zwart-witdenken* en *De getemde man* bij uitgeverij Ten Have.

